

Št. 511-12/2009

Datum: 01. 10. 2009

NACIONALNI PROGRAM AKTIVNOSTI IN PREDNOSTNIH NALOG REPUBLIKE SLOVENIJE EVROPSKEGA LETA BOJA PROTI REVŠČINI IN SOCIALNI IZKLJUČENOSTI 2010 – PREDLOG

Preprečevanje revščine in socialne izključenosti je eden od temeljnih ciljev socialne politike Republike Slovenije, ki zahteva celosten, koordiniran, integrativen pristop. Nosilec in koordinator ukrepov in politik za zmanjšanje revščine in socialne izključenosti je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju: MDDSZ), ki nastopa v vlogi nacionalnega telesa za izvedbo Evropskega leta boja proti revščini in socialni izključenosti 2010 (v nadaljevanju: NIB).

Za uresničevanje ciljev in vodilnih načel Evropskega leta boja proti revščini in socialni izključenosti 2010 (v nadaljevanju: Evropsko leto 2010) je MDDSZ pozvalo k sodelovanju vse deležnike, ki lahko s svojimi politikami in ukrepi prispevajo k zmanjševanju revščine in socialne izključenosti, k blažitvi stisk ljudi, ki se znajdejo v revščini in k ozaveščanju širše javnosti.

Ciljne skupine Evropskega leta 2010 v Sloveniji so:

- osebe z zelo nizkimi dohodki, pri katerih je običajno prisotna visoka stopnja tveganja revščine in katerih preživetje je pogosto odvisno od socialnih transferjev (dolgotrajno brezposelni, mladi brezposelni do 24 let, enostarševske družine, starejše samske osebe);
- »revni zaposleni«: osebe, ki sicer delajo, vendar zaradi nizkih in/ali neizplačanih dohodkov posledično živijo pod pragom tveganja revščine;
- delavci migranti in njihovi družinski člani;
- otroci, pri katerih je zaradi revščine ali socialne izključenosti ogrožen njihov telesni, duševni/čustveni in socialni razvoj;
- starejše osebe, ki so zaradi revščine, zdravstvenih ali drugih razlogov odvisne od pomoči drugih;
- invalidi ter osebe s težavami v duševnem zdravju;
- brezdomci, osebe s težavami zaradi odvisnosti, Romi, žrtve nasilja;
- osipniki.

Poleg zgoraj omenjenih ciljnih skupin so ciljna skupina Evropskega leta 2010 tudi **širša javnost in organi, službe in uradi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni**, ki so pristojni in odgovorni za posamezne politike s cilji zmanjševanja revščine in socialne izključenosti, socialni partnerji, organizacije civilne družbe in še posebej organizacije, ki zastopajo in se borijo za interese ljudi, ki se srečujejo z revščino in socialno izključenostjo ter osebe, ki se soočajo z revščino.

V Sloveniji bodo aktivnosti v okviru Evropskega leta 2010 usmerjene še posebej:

1. k ozaveščanju čim širšega kroga prebivalstva o revščini in socialni izključenosti,
2. k seznanjanju najbolj ranljivih skupin z možnostmi za premostitev in izhod iz stisk, v katerih so se znašli ter
3. k pomenu in razvijanju različnih oblik solidarnosti in prostovoljstva.

Pri vseh aktivnostih se bo upoštevalo načelo enakosti spolov.

1. NACIONALNI PROGRAM AKTIVNOSTI IN PREDNOSTNIH NALOG EVROPSKEGA LETA 2010

Nacionalni program aktivnosti in prednostnih nalog evropskega leta 2010 tvorijo naslednji sklopi:

- A) srečanja in prireditve v Republiki Sloveniji
- B) informacijska komunikacijska strategija
- C) raziskave in študije na nacionalni ravni

A. Srečanja in prireditve v Republiki Sloveniji

V Republiki Sloveniji bodo v skladu s cilji in vodilnimi načeli Evropskega leta 2010 organizirani različni dogodki (srečanja in prireditve) na državni ravni in lokalnih ravni, v okviru aktivnosti Vlade RS in strokovnih organizacij ter aktivnosti civilne družbe, NVO in socialnih partnerjev, še posebej pa tistih organizacij, ki zastopajo interese oseb z izkušnjo revščine in posebej ranljivih družbenih skupin. Vsi dogodki bodo spremljani z aktivnostmi v okviru informacijsko komunikacijske strategije (predstavljene v nadaljevanju).

V tem okviru bo izvedenih več dogodkov:

UVODNI OTVORITVENI DOGODEK Evropskega leta 2010: 12. februar 2010

Uvodni otvoritveni dogodek, ki ga bo v obliki poldnevnega posveta v Državnem svetu RS organiziralo MDDSZ. Pri organizaciji tega dogodka bodo sodelovali še: Državni zbor RS, Vlada RS, predstavniki civilne sfere, osebe z izkušnjo revščine, strokovnjaki, mediji. Na dogodek bodo povabljeni tudi predstavniki ranljivih družbenih skupin, predvidoma 100-150 udeležencev. Dogodek bo predvidoma v februarju 2010. Na posvetu bodo predstavljeni cilji

in ključna načela Evropskega leta 2010, politična sporočila ter Nacionalni program aktivnosti in prednostnih nalog Evropskega leta 2010 v Republiki Sloveniji.

OSREDNJI DOGODKI

Osrednji dogodki Evropskega leta 2010 bodo strokovne narave. MDDSZ bo objavilo javni razpis za izbor projektov, ki bodo v okviru organizacije dogodkov spodbujali cilje Evropskega leta 2010. V okviru teh dogodkov bi želeli izpostaviti predvsem naslednje teme:

- **revščina ranljivih družbenih skupin in predstavitev možnosti za izhod iz konkretnih življenjskih stisk;**
- **dostop do dela in zaposlitve** (delo in zaposlitev sta najboljši in najbolj učinkovit način izstopa iz revščine in izključenosti);
- **uveljavljanje socialnih pravic, dostopa do drugih javnih dobrin in pravic** (izobraževanja, zdravstva, stanovanj, ki so bistveni za izstop iz kroga revščine in izključenosti);
- **povečanje splošne občutljivosti do problematike revščine in socialne izključenosti ljudi** (poudarjanje dostojanstva človeka in soodgovornost vseh za družbo, v kateri živimo, nudenje podpore, spodbujanje občutljivosti za sočloveka v stiski);
- **krepitev solidarnosti in promocija prostovoljskega dela s sodelovanjem različnih prostovoljskih organizacij;**
- **participacija kot udeležba v državi, civilni družbi in socialnih omrežjih;**
- **odziv socialnega dela na globalizacijo možnosti in lokalizacijo posledic;**
- **sodelovanje NVO na Spomladanskem fokusnem tednu** Evropskega leta 2010 v času od 8.-14. marca 2010 in **Jesenskem fokusnem tednu** Evropskega leta 2010 od 6. - 12. septembra 2010;
- **obeležitev mednarodnih in evropskih dni** (20. februar - svetovni dan socialne pravičnosti; 8. april – svetovni dan Romov; 29. april – evropski dan medgeneracijske solidarnosti in sodelovanja; mednarodni dan družine - 15. maj, mednarodni dan otroka - 6. oktober, mednarodni dan boja proti revščini – 16. oktober, 18. december – mednarodni dan migrantov, 20. december – mednarodni dan solidarnosti ljudi).

ZAKLJUČNI DOGODEK, november 2010, trajanje: 1 dan

Zaključni dogodek bo enodnevna delovna konferenca, ki bo predvidoma namenjena:

- predstavitvi poročila o izvedenih aktivnostih Nacionalnega programa aktivnosti Evropskega leta 2010 v Republiki Sloveniji (skupaj z zaključki in predlogi za nadaljnje aktivnosti);
- predstavitvi aktivnosti iz Evropskega programa Evropskega leta 2010;
- predstavitvi rezultatov izvedenih aktivnosti na prioriteth področjih Evropskega leta 2010 (ozaveščanje čim širšega kroga prebivalstva, seznanjanje najbolj ranljivih skupin, razvijanje različnih oblik solidarnosti in prostovoljstva);
- odzivom državljanov, izmenjavi mnenj, informacij in razpravi med ključnimi deležniki ter

- predstavitvi rezultatov (delnih ali končnih) raziskav, izvedenih v okviru Evropskega leta 2010.

Na zaključnem dogodku bo izveden tudi kratek kulturni program. Na dogodek bodo povabljeni predstavniki vseh ciljnih skupin Evropskega leta 2010, torej vseh deležnikov aktivno vključenih v aktivnosti Evropskega leta 2010, še zlasti predstavniki civilne sfere in ranljivih družbenih skupin.

B. INFORMACIJSKA KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA

Glavni namen nacionalne informativne, promocijske in izobraževalne kampanje je povečanje ozaveščenosti javnosti in s tem prispevati k zmanjševanju pojava revščine in socialne izključenosti. Prav tako je ključni namen seznanjanje posameznikov in družin s pravicami, ukrepi, programi, ki so namenjeni reševanju socialnih stisk in socialne izključenosti.

Eden od pomembnih ciljev je dvig splošne občutljivosti za problematiko revščine in marginalizacijo ljudi, ki zaradi posameznih življenjskih okoliščin, na katere niso mogli vplivati, zapadejo v finančno in socialno stisko ter so podvrženi socialni izključenosti. Prizadevanja organov in organizacij se morajo nadgrajevati v smeri, da smo vsi soodgovorni za družbo, v kateri živimo, in da nudimo vso možno podporo pomoči potrebnim ter da z različnimi ukrepi spodbujamo občutljivost za sočloveka v stiski (solidarnost) in prostovoljstvo.

Za namene informiranja in obveščanja javnosti bo MDDSZ:

- vzpostavilo posebno spletno mesto, na katerem se bodo sproti objavljale vse informacije o namenu, ciljih in vsebini EL2010, prav tako bodo objavljeni vsi dokumenti, gradiva in informacije o dogodkih;
- aktivnosti in ključne cilje EL2010 predstavilo že ob koncu leta 2009 ob predstavitvi programa dela MDDSZ v letu 2010. Prav tako bo organizirana novinarska konferenca pred ali na otvoritvenem dogodku in zaključnem dogodku;
- pripravilo informacijo o vseh ukrepih, programih in obstoječih transferjih, ki so namenjeni za reševanje socialne stiske prebivalstva. Informacija bo sproti dopolnjevana z morebitnimi dodatnimi ukrepi in bo služila vsem, ki bodo predstavljali ukrepe v javnosti, prav tako tudi medijem;
- javnost sproti obveščalo o vseh dogodkih, ki bodo potekali v okviru EL2010 na nacionalni in lokalni ravni, kot tudi na evropski ravni;
- predstavniki MDDSZ bodo na konferencah za novinarje, v intervjujih, nastopih v radijskih in tv oddajah ter ob vsakem nastopanju v javnosti predstavljali ključne aktivnosti, cilje in pomen EL2010. Vsako željo ali ponudbo medijev za intervju ali nastop v posebnih oddajah, predlog za predstavitev ukrepov za preprečevanje revščine in socialne izključenosti na konferencah in sestankih socialnih partnerjev, nevladnih organizacij in strokovnih združenj bo MDDSZ resno obravnavalo in zagotavljalo udeležbo;
- promocijo EL2010 izvajalo v okviru tekočih aktivnosti: ukrepov in programov za zmanjševanje revščine in socialne izključenosti ranljivih skupin, npr. v okviru programov

Operativnega programa za razvoj človeških virov (Evropski socialni sklad), ki se bodo izvajali v letu 2010;

- MDDSZ bo izkoristilo vsako javno priložnost za predstavitev ciljev EL2010, aktivnosti in ukrepov za preprečevanje revščine, po možnosti tudi v kakšni oddaji na nacionalnih medijih;
- vsi dopisi ministrstva bodo opremljeni z logotipom EL2010.

C. RAZISKAVE IN ŠTUDIJE NA NACIONALNI RAVNI

1. Raziskava o obsegu brezdomstva v Sloveniji in formalna mreža pomoči za brezdomce, ki se bo nanašala na dva vidika brezdomstva: na populacijo t.i. uličnih oziroma cestnih brezdomcev in na populacijo stanovanjsko ogroženega oziroma izključenega prebivalstva.

Cilji raziskave:

- Oblikovati kazalce za spremljanje pojava brezdomstva, ki bodo primerljivi s kazalci na evropski ravni,
- zbrati podatke o delujočih programih pomoči brezdomcem v Sloveniji,
- podati sledljive podatke o obsegu cestnega brezdomstva ter populaciji stanovanjsko izključenega prebivalstva v Sloveniji, ki bodo primerljivi s podatki drugih držav EU,
- oblikovanje konkretnih predlogov ukrepov za reševanje problematike in oblikovanje novih programov, ki odgovarjajo potrebam obravnavane populacije.

2. Študija o življenjskih pogojih delavcev migrantov v Sloveniji:

Migracije oziroma mobilnost je ena izmed osnovnih pravic posameznika, vendar pa je potrebno postaviti jasno strategijo migracij, sicer se migranti zelo hitro znajdejo v kolesju ekonomskega in socialnega izkoriščanja. Zato je nujno potrebna temeljita analiza socialno ekonomskega položaja delavcev in delavk migrantov v Sloveniji v luči delovnih in splošnih življenjskih razmer, na osnovi katere se bo lahko čim prej postavila čim bolj realna slika najbolj problematičnih področij migrantske politike. V tem trenutku lahko ugotavljamo, da so delavci in delavke migranti ena izmed najbolj izključenih skupin prebivalstva v Sloveniji.

3. Študija o socialni izključenosti oziroma revščini brezposelnih oseb v povezavi z njihovim psihosocialnim položajem:

Podatki o stopnjah tveganja revščine glede na delovno intenzivnost gospodinjstva za leto 2007 (SUR5) so pričakovani in kažejo, da so bila v najslabšem položaju gospodinjstva brez delovno aktivnih članov. Glede na leto 2006 so se stopnje tveganja revščine pri skoraj vseh skupinah prebivalstva znižale. Izjema so bile brezposelne osebe, saj se je njihov položaj poslabšal skoraj za tri odstotne točke. Hkrati pomeni izguba zaposlitve oziroma čakanje na novo/prvo zaposlitev izjemen psihološki pritisk na posameznika, ki se s trajanjem brezposelnosti le še povečuje. Zato je vsekakor potrebno pristopiti k izdelavi temeljite analize položaja brezposelnih oseb v Sloveniji z vidika njihove socialne izključenosti oziroma revščine ter njihovega socialno ekonomskega in psihološkega stanja, ki bo lahko osnova za

izdelavo celovitega modela individualne psihosocialne pomoči brezposelnim osebam, ki bi se lahko vključila v program rednega svetovanja.

Pri omenjenih raziskavah in študijah se bo upoštevalo načelo enakosti spolov.

2. POSVETOVANJE S CIVILNO DRUŽBO

Vključevanje predstavnikov civilne družbe je že od nekdanj osnovno vodilo MDDSZ pri oblikovanju strateških dokumentov in zakonodajnih predpisov. V skladu s cilji in načeli EL 2010 je ministrstvo že konec februarja 2009 k sodelovanju povabilo predstavnike civilne družbe, NVO in socialnih partnerjev ter na podlagi njihovih predlogov imenovalo dve posebni delovni telesi za pripravo in izvedbo EL2010. To sta ožja operativna delovna skupina (ODS), ki šteje 9 članov iz različnih direktorats znotraj ministrstva, in Nacionalni odbor (NO) iz predstavnikov 19 organizacij (36 oseb imenovanih kot člani ali nadomestni člani obeh spolov).

- **Predstavniki ministrstev, drugih državnih organov in strokovnih služb:**

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Državni svet Republike Slovenije,
- MDDSZ: direktorat za zaposlovanje in trg dela, direktorat za družino, direktorat za socialne zadeve, služba za mednarodno sodelovanje in evropske zadeve; služba za stike z javnostjo, kabinet ministra;
- Ministrstvo za šolstvo in šport,
- Ministrstvo za zdravje,
- Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropske zadeve,
- Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti,
- Urad Vlade Republike Slovenije za enake možnosti,
- Skupnost centrov za socialno delo Slovenije,
- Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo,

- **Predstavniki civilne družbe:**

- Zavod RISI - Slovenska mreža EAPN v ustanavljanju,
- CNVOS,
- Rdeči križ Slovenije,
- Slovenska Karitas,
- Zveza društev upokojencev Slovenije,
- Svet invalidskih organizacij Republike Slovenije,
- Zveza svobodnih sindikatov Slovenije,
- Konfederacija sindikatov Slovenije PERGAM,
- Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani

- Na seje NO je vabljen tudi predstavnik Varuha človekovih pravic.

3. IZVEDBA URESNIČEVANJA PROGRAMA

Z »Declaration of the managing authority Indirect centralised management National Implementing Body (NIB)« in Assessment Tool (Deklaracija) - oba dokumenta je MDDSZ poslalo Evropski komisiji 15. aprila 2009 - se je MDDSZ zavezalo, da bo funkcijo NIB izvrševalo ministrstvo samo.

Na podlagi Sklepa Evropskega parlamenta in Sveta št. 1098/2008/ES z dne 22.10.2008 o evropskem letu boja proti revščini in socialni izključenosti 2010, evropske finančne uredbe (Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 of 25 June 2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities), bo MDDSZ (v vlogi NIB):

- 1) objavilo javni razpis za izbor neprofitnih organizacij, ki bodo pridobile nepovratna sredstva za spodbujanje boja proti revščini in socialni izključenosti ter ozaveščanje javnosti.
- 2) obenem pa bo z javnimi naročili izbralo izvajalce za pripravo raziskav in študij ter informacijsko komunikacijske strategije.

Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje bo objavil javni razpis za promocijo aktivnosti za večanje pomena in razvijanja različnih oblik solidarnosti in prostovoljstva. Sredstva so zagotovljena v proračunu RS za leto 2010.

Predvidena časovnica za aktivnosti na nacionalnem nivoju:

avgust/september 2009	priprava javnih razpisov za zbiranje izvajalcev
september/oktober 2009	izvedba javnih razpisov
avgust/september 2009	priprava nacionalne medijske kampanje
oktober/november 2009	izbor projektov za EL2010 in izbor izvajalcev EL2010; priprava predloga NIB za sofinanciranje EU;
10. december 2009	predložitev nacionalnega zahtevka Komisiji
leto 2010	izvajanje aktivnosti.

4. PREDVIDENI PRORAČUN

V skladu s finančnimi predpisi bo MDDSZ za potrebe sofinanciranja aktivnosti in prednostnih nalog v predlogu proračuna za 2010 predvidelo dve novi proračunski postavki:

- Evropsko leto 2010 - EU udeležba (50 % sofinanciranja) in
- Evropsko leto 2010 – slovenska udeležba 50 % sofinanciranja).

Ocena predvidenih stroškov:

A. SREČANJA IN PRIREDITVE	160.000 EUR
B. INFORMACIJSKA KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA	30.000 EUR
C. RAZISKAVE IN ŠTUDIJE NA NACIONALNI RAVNI	50.000 EUR
SKUPAJ	240.000 EUR

MDDSZ predvideva, da se lahko sredstva med postavkami po potrebi prerazporedijo.

5. SPREMLJANJE NACIONALNEGA PROGRAMA AKTIVNOSTI EL2010

Gre za spremljanje uresničevanje Nacionalnega programa aktivnosti EL2010 v RS in izdelavo končnega poročila. Za prvi dve nalogi, to je spremljanje uresničevanja nacionalnega programa aktivnosti in izdelavo končnega poročila o izvedbi, bo MDDSZ sodelovalo z Inštitutom RS Slovenije za socialno varstvo (IRSSV).

MDDSZ in IRSSV bo spremljalo stanje na področju boja proti revščini in socialni izključenosti na ustaljen način, in sicer:

- preko spremljanja uradnih statističnih podatkov in drugih kazalnikov socialne povezanosti (Laekenski indikatorji), ki jih za Slovenijo na podlagi skupne Eurostatove metodologije izračunava in objavlja Statistični urad Republike Slovenije;
- preko implementacijskih poročil o izvajanju strategij kot so: Strategija razvoja Slovenije (na podlagi sprejete Lizbonske strategije), Nacionalni reformni program, Resolucije o nacionalnem programu socialnega varstva 2010 in drugih dokumentov ter
- preko rezultatov različnih raziskovalnih projektov in študij s področja revščine in socialne izključenosti, ki so bile v Sloveniji narejene v zadnjih dveh letih kot npr.: Revščina in materialna deprivacija starejšega prebivalstva (*delovno* Revščina starejših), Vzroki in pojav revnih zaposlenih ter Revščina in socialna izključenost družin z otroki.

Spremljanje uresničevanja Nacionalnega programa aktivnosti Evropskega leta 2010 se prednostno uvrsti v Program dela IRSSV za leto 2010 in 2011. Rok za izdelavo končnega poročila je 20. februar 2011.

Vrednotenje rezultatov Nacionalnega programa aktivnosti v Republiki Sloveniji bo izvedla neodvisna zunanja organizacija, imenovana s strani Evropske komisije.